

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCAVE DHE EKONOMISE
Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve

SKELETKURRIKULI

Për Profilin Mësimor

**SHPIMI I PUSEVE TE NAFTES,
GAZIT DHE UJIT**

Niveli II

**(Në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe
shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”)**

Kodi: X1-II-18

Miratoi:

MINISTRI

.....

Tiranë, 2018

Përmbajtja:

I. Qëllimet e arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, të drejtimit mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.

II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II
2. Kompetencat e përgjithshme të nxënësit në përfundim të arsimit në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II
3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II
4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimit në në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II

III. Plani mësimor për profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

IV. Udhëzime për planin mësimor

V. Udhëzime për procesin mësimor.

VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet.

VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.

IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale të detyruar.

X. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar.

I. Qëllimet e arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, të drejtimit mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.

Qëllimi kryesor i arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, të drejtimit mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”, është *“zhvillimi i personalitetit të nxënësve për të jetuar në përshtatje me botën që i rrethon dhe përgatitja e tyre për t’u punësuar në veprimtaritë profesionale që lidhen drejtpërdrejt me proceset e punës në kuadrin e shpimit të puseve të naftës, gazit dhe ujit”*. Për të realizuar këtë, shkolla profesionale u krijon nxënësve:

- mundësi të përshtatshme për të nxënë, pavarësisht nga gjinia, raca, besimi dhe aftësitë;
- mundësi për të gjithë, për të zhvilluar kompetencat profesionale, të bazuara në njohuritë, shprehjet, qëndrimet dhe vlerat, të mjaftueshme për të lehtësuar punësimin dhe përparimin drejt arsimit e formimit profesional të mëtejshëm;
- mbështetje për t’u njohur me rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe për t’i zbatuar ato me rreptësi;
- mbështetje për t’u njohur me teknologjitë e proceset teknologjike bashkëkohore e të perspektivës, që lidhen me kualifikimin profesional përkatës;
- mbështetje për të zhvilluar ndjenjën e disiplinës, kuriozitetin intelektual dhe profesional, aftësitë sipërmarrëse, si dhe vlerat morale;
- mbështetje për t’u zhvilluar psikologjikisht dhe fizikisht, për të përballuar vështirësitë që do të ndeshin gjatë veprimtarive të ardhshme profesionale;
- mbështetje për të zhvilluar frymën e tolerancës dhe të mirëbesimit nëpërmjet përvojës së punës.

II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II

Në shkollat që ofrojnë arsimin profesional në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit” niveli II, kanë të drejtë të regjistrohen të gjithë të rinjtë që:

- kanë mbaruar arsimin profesional në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”, niveli I;
- janë të aftë fizikisht dhe mendërisht të përballojnë kërkesat e këtij niveli të arsimit profesional.
- kanë aftësi të kufizuara, për të cilët shkolla krijon kushte dhe përshtat programin në përputhje me paaftësitë që shfaqin.

Në raste të veçanta kur kërkesat për të ndjekur këtë shkollim janë më të larta se kapacitetet reale të këtyre shkollave, atëherë, MFE përgatit udhëzime të veçanta me kritere të posaçme pranimi për këto shkolla.

2. Kompetencat e përgjithshme të nxënësve në përfundim të arsimit në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II

Në përfundim të arsimit profesional në profilin profesional “Shpimi i puseve të naftës, gazit

dhe ujit”, niveli II, nxënësi do të zotërojë këto kompetenca të përgjithshme kryesore:

- Të komunikojë në mënyrë korrekte me shkrim e me gojë për të shprehur mendimet e ndjenjat e tij dhe për të argumentuar opinionet për çështje të ndryshme.
- Të përdorë burime dhe teknika të ndryshme të mbledhjes dhe të shfrytëzimit të informacioneve të nevojshme për zhvillimin e tij personal dhe profesional.
- Të nxisë potencialin e tij të brendshëm në kërkim të vazhdueshëm për zgjidhje të reja më efektive dhe më efçente.
- Të angazhohet fizikisht, mendërisht dhe emocionalisht në kryerjen e detyrave të ndryshme në kontekstin profesional, personal dhe shoqëror.
- Të respektojë rregullat dhe parimet e një bashkëjetese demokratike në kontekstin e integriteteve lokale, rajonale.
- Të manifestojë guxim dhe aftësi sipërmarrëse për të ardhmen e tij.
- Të tregojë vetëkontroll gjatë ushtrimit të veprimtarive të tij.
- Të organizojë drejt procesin e të nxënës të tij dhe të shfaqë gadishmërinë dhe vullnetin për të nxënë gjatë gjithë jetës.
- Të respektojë parimet e punës në grup dhe të bashkëpunojë aktivisht në arritjen e objektivave të pranuar.
- Të vlerësojë dhe vetvlerësojë nisur nga kritere të drejta si bazë për të përmirësuar dhe çuar më tej arritjet e tij.

3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

Në përfundim të arsimit profesional në profilin profesional “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, nxënësi do të jetë i aftë të zhvillojë më tej kompetencat profesionale të fituara në nivelin I, si dhe të ushtrojë kompetenca të tjera profesionale, si më poshtë:

- Të kryejë llogaritje të thjeshta ekonomike që lidhen me projektin e një pusi
- Të konceptojë planin për punimet përgatitore për fillimin dhe vazhdimin e punimeve për shpimin e një pusi.
- Të zbatojë standardet e profesionit.
- Të interpretojë dhe plotësojë dokumentacionin teknik dhe financiar për punimet e shpimit të një pusi sipas proceseve të ndryshme teknologjike.
- Të organizojë vendin e punës për kryerjen e shërbimeve të mirëmbajtjes dhe riparimit të pajisjeve të sondës.
- Të përzgjedhë veglat, pajisjet, instrumentet dhe materialet e duhura për kryerjen e shërbimeve të mirëmbajtjes dhe riparimit të pajisjeve të sondës së shpimit.
- Të kryejë kontrollet dhe matjet e nevojshme për shërbimet e mirëmbajtjes dhe riparimit të pjesëve përbërëse të sondës së shpimit.
- Te perzgjedhe pajisjet sipërfaqesore dhe nentokesore për kryerjen e proceseve të stimulimit të puseve
- Te konceptoje skemen e lidhjeve të pajisjeve sipërfaqesore dhe të agregateve të stimulimit të puseve gjatë perpunimit me acid
- Të kryejë perpunimin kimik të puseve të naftës me HCl
- Te perzgjedhe pajisjet sipërfaqesore dhe nentokesore për kryerjen e metodave të veprimit në shtresë.
- Te konceptoje skemen e lidhjeve të pajisjeve sipërfaqesore dhe nentokesore për kryerjen e metodave të veprimit në shtresë.
- Te konceptoje planifikimin dhe kryerjen e punimeve të veprimit në shtresë.

- Të komunikojë me etikën e duhur në kuadrin e veprimtarive profesionale.
- Të zbatojë rregullat e mbrojtjes në punë dhe të ruajtjes së mjedisit.

4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtjshëm në përfundim të arsimit profesional në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

Përfundimi me sukses i arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, e pajis nxënësin me certifikatën e punonjësit të kualifikuar në këtë profil profesional. Ky arsimim i jep mundësi nxënësit t'i drejtohet tregut të punës në ndërmarrje/kompani të ndryshme që kryejnë operacione të shpimit të puseve dhe nxjerrjes së naftës dhe gazit. Gjithashtu, me studime dhe përvijë pune të mëtjshme, nxënësi mund të vetëpunësohet në kuadrin e një biznesi individual ose të krijojë biznesin e tij në fushën e shërbimeve dhe të punimeve të shpimit të puseve.

Me përfundimin e këtij niveli, nxënësi ka mundësi për vazhdimin e arsimit në nivelin III (teknik/manaxherial) të arsimit profesional (njëvjeçar) në drejtimin “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim naftë, gazit dhe ujit”, për të fituar diplomën e “Maturës Shtetërore Profesionale”, me mundësi për vazhdimin e studimeve pas të mesmes ose të larta universitare.

III. Plani mësimor për arsimin profesional në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II

Plani mësimor për profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II			
Nr	Kodi	Lëndët dhe modulet mësimore	Orët javore/vjetore
			Klasa 12
A.		Lëndët e përgjithshme (Gjithsej)	8/9 (272/306)
1		Gjuhë shqipe	1
2		Letërsi	1
3		Gjuhë e huaj e parë	2
4		Gjuhë e huaj e dytë (me zgjedhje të lirë)	(1)
5		Matematikë	2
6		TIK	1
7		Edukim fizik, sporte, shëndet	1
B.		Lëndët profesionale (Gjithsej)	7 (238)
1	L-17-157-10	Bazat e sipërmarrjes	2
2	L-35-462-18	Shpimi dhe shfrytëzimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit.	5
C.		Module të detyruar të praktikës profesionale (Gjithsej)	12 (408)
1	M-35-1397-18	Zbatimi praktik i regjimit të shpimit	102
2	M-35-1398-18	Përgatitja dhe përpunimi kimik i lëngut larës	102
3	M-35-1399-18	Tubimi dhe çimentimi i pusit	102
4	M-35-1400-18	Vënia në shfrytëzim dhe kompletimi i pusit.	102

D.		Modulet e praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar (Gjithsej)	3 (102)
1	M-35-1401-18	Shërbimi i pompave të shpimit	51
2	M-35-1402-18	Punime nëntokësore të remontit ne puse.	51
3	M-35-1403-18	Zgjedhja dhe evidentimi i punës së daltës	51
		Gjithsej A+B+C+D	30/31 (1020/1054)

IV. Udhëzime për planin mësimor

Kohëzgjatja e vitit shkollor është:

Në klasën 12, viti shkollor ka gjithsej 36 javë (34 javë mësimore + 2 javë provime)

Një javë mësimore ka jo më shumë se 31 orë mësimore (teorike dhe praktike).

Një orë mësimore zgjat 45 minuta.

Kurrikuli i arsimit profesional në profilin “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, përbëhet nga 4 grupe elementesh kurrikulare:

- Lëndët e kulturës së përgjithshme, të përbashkëta për drejtimet e ndryshme të këtij niveli (programet e detajuara të tyre jepen në një dokument të veçantë të MASR).
- Lëndët e kulturës profesionale (programet e përgjithëshme janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikave profesionale të detyruara (përshkruesit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikave profesionale me zgjedhje të detyruar (përshkruesit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).

Rekomandohet që modulet e praktikës profesionale të realizohen në ndarje ditore 3 orëshe ose 6 orëshe.

V. Udhëzime për procesin mësimor.

Mësuesit e lëndëve teorike profesionale dhe instruktorët e moduleve të praktikave profesionale duhet të përzgjedhin dhe përdorin forma dhe metoda mësimdhënieje të tilla që të nxisin maksimalisht të nxënësit aktiv të nxënësve dhe të çojnë në krijimin e ta, të kompetencave të punës, të plota dhe të qëndrueshme.

E rëndësishme është që *planifikimi i mësimdhënies* të bazohet në një proces analize fillestare, i cili të marrë parasysh faktorë të tillë të rëndësishëm si, niveli i hyrjes së nxënësve, përmbajtja e hollësishme e lëndëve profesionale dhe e moduleve të praktikave profesionale të parashikuara dhe shkalla e integritetit të tyre, objektivat konkretë që do të arrihen, mundësitë reale që ka shkolla për realizimin e veprimtarive mësimore etj. Për këtë planifikim duhet një bashkëpunim i ngushtë i të gjithë personelit mësimdhënës dhe drejtues të shkollës.

Elementi kyç për arritjen e suksesit në një proces të nxëni, është *motivimi i nxënësve*. Njohja e vazhdueshme e nxënësve me shkallën e përmbushjes së objektivave nga ana e tyre përbën një mekanizëm të fuqishëm motivimi, i cili duhet të shihet me përparësi nga mësuesit.

Një element tjetër që ndihmon suksesin është *integrimi i teorisë me praktikën* e profesionit. Parimi i “të nxënësit duke bërë” duhet të gjejë vendin e duhur në procesin e të mësuarit në shkollat profesionale të profilit mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II.

Mësuesit dhe instruktorët duhet të përdorin metoda të tilla të të mësuarit që zhvillojnë jo vetëm njohuritë teorike, shkathtësitë dhe shprehitë praktike të nxënësve, por edhe qëndrimet e

tyre ndaj jetës, punës dhe shoqërisë në përgjithësi. *Puna në grup* dhe *Puna me projekte* janë dy nga format bazë të organizimit të mësimin (teorik ose praktik) për të zhvilluar *kompetencat kyçe*, të nevojshme për zgjidhjen e problemeve që kanë të bëjnë me veprimtarinë profesionale në veçanti dhe jetën e profesionistit të ardhshëm, në përgjithësi.

Një parim tjetër që duhet respektuar nga mësuesit dhe instruktorët është fakti që *të nxënit nuk ndodh vetëm në mjediset e shkollës, por edhe jashtë tyre*. Dhënia e detyrave dhe puna kërkimore e pavarur e nxënësve ka një ndikim të dukshëm në formimin e tyre si profesionistë të ardhshëm të profilin profesional “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”.

Në rastin e nxënësve me aftësi të kufizuara, mësuesit duhet të përshtasin programet e lëndëve dhe përshkruesit e moduleve në përputhje me mundësitë e tyre, si dhe të krijojnë kushte për zbatimin e tyre

VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet.

Vlerësimi vjetor i nxënësve në lëndët teorike profesionale dhe modulet e praktikave profesionale bëhet nga vetë mësuesit dhe instruktorët përkatës, me metoda dhe instrumente vlerësimi të përgatitura ose përzgjedhura nga vetë ata. Vlerësimi i nxënësve të bëhet me nota (4-10) si për lëndët teorike, ashtu edhe për modulet praktike, si gjatë vitit, ashtu edhe në provimet përfundimtare.

Në përfundim të klasës së 12-të, nxënësi i arsimuar në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, i nënshtrohet provimeve të mëposhtme:

- a) Provimi i teorisë profesionale të integruar;
- b) Provimi i praktikës profesionale të integruar;

Në këto provime ata vlerësohen për shkallën e përvetësimit të kompetencave profesionale (njohurive, shprehive, vlerave dhe qëndrimeve), të nevojshme për të punuar në veprimtari të ndryshme profesionale që operojnë në fushën e shpimit të puseve dhe u jepet certifikata në të cilën evidentohen notat përfundimtare të lëndëve teorike profesionale, të moduleve të praktikës profesionale, të lëndëve të përgjithshme, për çdo vit shkollor, si dhe rezultatet e dy provimeve përfundimtare të nivelit II.

VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit profesional në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II

Me përfundimin e suksesshëm të arsimit profesional në profilin mësimor “Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, niveli II, shkolla profesionale e pajis nxënësin me Dëftesën e përfundimit të këtij niveli si dhe me Certifikatën e aftësimit profesional, të cilat njihen në territorin e Republikës së Shqipërisë. Sipas modelit të miratuar nga MFE, këto dëshmi përmbajnë:

a) Të dhënat për nxënësin, shkollën, vitin e përfundimit, kualifikimin e fituar etj.

b) Të dhëna për rezultatet e arritura nga nxënësi:

- rezultatet në lëndët e përgjithshme, lëndët profesionale dhe modulet profesionale, për çdo vit shkollor;

- rezultatet e dy provimeve përfundimtare të Nivelit II.

VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.

1. Lënda “Bazat e sipërmarrjes” (L-17-157-10). Kl. 12 – 68 orë

- Synimet e lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl. 12.

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl.12, nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë sipërmarrjen me të gjithë elementet kryesore të saj.
- Të shpjegojnë lidhjen midis sipërmarrjes dhe veprimtarisë njerëzore.
- Të shpjegojnë ndikimin e sipërmarrjes në biznes.
- Të shpjegojnë funksionet themelore të organizimit të punës në biznes.
- Të përshkruajnë veçoritë e tregut dhe veprimtaritë që kryhen në të.
- Të përshkruajnë llojet e konsumatorëve, kërkesat specifike për mallra/shërbime dhe reagimet e tyre ndaj sinjaleve të marketingut të një sipërmarrjeje.
- Të shpjegojnë kuptimin e institucioneve financiare dhe rolin e tyre në biznes.
- Të shpjegojnë kuptimin e bankave dhe shërbimet e tyre.
- Të shpjegojnë kuptimin, rëndësinë, mjetet dhe strategjitë e marketingut.
- Të listojnë katër *P*-të e marketingut.
- Të përshkruajnë konceptet bazë të legjislacionit dhe etikës së biznesit.
- Të shpjegojnë rëndësinë e legjislacionit të punës dhe elementet përbërës të tij.
- Të kryejnë llogaritje të thjeshta ekonomike të një aktiviteti sipërmarrës.
- Të shpjegojnë rëndësinë, nevojën dhe aspektet kryesore të përdorimit të Teknologjisë së Informimit dhe Komunikimit (TIK) për krijimin e kontakteve në biznes.

- Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Bazat e sipërmarrjes”, kl.12 - 68 orë

Tema 1	Njohuri të përgjithshme mbi sipërmarrjen	3 orë
Tema 2	Sipërmarrja dhe aktiviteti njerëzor	4 orë
Tema 3	Sipërmarrja dhe biznesi	8 orë
Tema 4	Organizimi i punës në biznes	9 orë
Tema 5	Tregu dhe sjellja konsumatore	6 orë
Tema 6	Institucionet financiare	7 orë
Tema 7	Njohuri për Marketingun	5 orë
Tema 8	Legjislacioni dhe etika e biznesit	5 orë
Tema 9	Legjislacioni i punës	7 orë
Tema 10	Llogaritje të thjeshta ekonomike	10 orë
Tema 11	Aspekte të TIK-ut në biznes	4 orë

2. Lënda “Shpimi dhe shfrytëzimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit” (L-35-463-18). Kl. 12–170 orë

- Synimet e lëndës “Shpimi dhe shfrytëzimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, kl. 12.

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Shpimi dhe shfrytëzimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, klasa 12, nxënësi duhet:

- Të shpjegojë funksionet e pjesëve përbërëse dhe pajisjeve të një sonde shpimi;
- Të përshkruajë sforcimet të cilave u nënshtrohet kolona e shpimit;
- Të shpjegojë parametrat e regjimit të shpimit te positi;
- Të bëjë zgjedhjen e parametrave të regjimit të shpimit;
- Të bëjë zgjedhjen e instrumentëve shkëmb-shkatërrues (daltat), tipet dhe llojet e tyre sipas fortësisë së shkëmbijve;
- Të shpjegojë dhënien e peshës mbi daltë.
- Të shpjegojë ekuilibrin e presioneve pus-shtresë;
- Të bëjë përzgjedhjen e tipit dhe parametrave të lëngut larës;
- Te përshkruajë procesin e përpunimit kimik të lëngut larës;
- Të shpjegojë rolin e çdo parametri të lëngut larës;
- Të analizojë hidraulikën e shpimit të një pusi;
- Të përshkruajë konstruksionin e një pusi shpimi;
- Të bëjë përzgjedhjen e një konstruksioni pusi;
- Të bëjë përzgjedhjen e një kollone rrethimi;
- Të shpjegojë uljen e një kollone rrethimi;
- Të përshkruajë procesin e përgatitjes së suspensionit të çimentos;
- Të përshkruajë procesin e çimentimit të një kollone rrethimi;
- Të shpjegojë avaritë dhe ndërlikimet gjatë shpimit të pusit;
- Të shpjegojë përvetësimin e pusit;
- Te pershkruaje pajisjet siperfaqesore dhe nentokesore per kryerjen e proceseve te stimulimit te puseve;
- Të skicojë skemen e lidhjeve te pajisjeve siperfaqesore dhe te agregateve te stimulimit te puseve gjate perpunimit me acid;
- Të përshkruajë procesin e përpunimit kimik të puseve te naftes me HCl;
- Të analizojë planin e punes për kryerjen e nje procesi veprimi ne shtrese;
- Të pershkruaje pajisjet siperfaqesore dhe nentokesore per kryerjen e metodave te veprimit ne shtresë;
- Të skicoje skemen e lidhjeve te pajisjeve siperfaqesore dhe nentokesore per kryerjen e metodave se veprimit ne shtrese;
- Te pershkruaje planifikimin punimeve te veprimit ne shtrese.

- **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Shpimi dhe shfrytëzimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit”, kl. 12 - 170 orë:**

Tema 1	Pajisjet e sondës së shpimit: <ul style="list-style-type: none"> • Blloku i palëvizshëm dhe ai i lëvizshëm i sistemit zhvendosjes • Arganello si pjesë përbërëse e sistemit të ulje-ngritjeve në sondë • Instrumentët e manovrave (kyçet, elevetaorët) 	(6 orë) 2 2 2
Tema 2	Sforcimet që veprojnë në kollonën e shpimit: <ul style="list-style-type: none"> • Zgjedhja e përmasave të elementëve të kollonës së shpimit • Përcatimi i gjatësive të nevojshme të tubave rëndues • Llogaritja e sforcimeve që pëson kollona e shpimit • Zgjedhja e markës së çelikut 	(8 orë) 2 2 2 2
Tema 3	Regjimi i shpimit: <ul style="list-style-type: none"> • Treguesit cilësorë dhe sasiorë të procesit të shpimit • Treguesit e llogaritshem teknike dhe ekonomike 	(10 orë) 2 2

	<ul style="list-style-type: none"> • Faktorët që ndikojnë në treguesit e shpimit të një pusi • Regjimi i shpimit të një pusi 	3 3
Tema 4	Zgjedhja e daltës sipas litologjisë së formacioneve: <ul style="list-style-type: none"> • Kriteret e zgjedhjes së daltës • Llogaritja e peshës mbi daltë dhe numrit të rrotullimeve të saj. • Llogaritja e parametrave hidraulikë 	(6 orë) 2 2 2
Tema 5	Ekulibri i presioneve pus-shtresë: <ul style="list-style-type: none"> • Trysnia e lëngjeve që ngopin shtresat • Trysnia hidrostatike e lëngut larës • Trysnia minerare dhe ajo e çarjes së shtresave • Shfrytëzimi i trysnive në vendosjen e ekulibrit të tyre në pus 	(8 orë) 2 2 2 2
Tema 6	Tipi dhe parametrat e lëngut larës: <ul style="list-style-type: none"> • Llojet e lëngjeve larës • Parametrat fizikë të lëngjeve larës • Parametrat reologjikë • Parametrat kimikë 	(8 orë) 2 2 2 2
Tema 7	Përpunimi kimik i lëngjeve larës: <ul style="list-style-type: none"> • Nevoja e përpunimit kimik të lëngjeve larës • Reagentë kimikë, klasifikimi i tyre • Mekanizmi i veprimit të reagentëve kimikë në lëngjet larës • Rënduesit dhe rëndimi i lëngjeve larës 	(8 orë) 2 2 2 2
Tema 8	Hidraulika e shpimit: <ul style="list-style-type: none"> • Pjesët përbërëse të sistemit të qarkullimit në pus • Përcaktimi i modelit reologjik i rrjedhjes së lëngut larës • Llogaritja e rënieve të trysnisë në pjesën sipërfaqësore të sistemit • Llogaritja e rënieve të trysnisë kolonën e shpimit • Llogaritja e rënieve të trysnisë në daltën e shpimit (hidromonitore) kolonën e shpimit • Llogaritja e rënieve të trysnisë në hapsirën unazore 	(14 orë) 2 3 2 3 2 2
Tema 9	Konstruksioni i një pusi shpimi: <ul style="list-style-type: none"> • Përcaktimi i numrit të kollonave dhe thellësisë së tyre • Llogaritja e ngarkesave që veprojnë në kollonat e rrethimit • Zgjedhja e materialit të tubave të kolonave të rrethimit 	(8 orë) 3 3 2
Tema 10	Ulja e kolonave të rrethimit në pus (tubimi): <ul style="list-style-type: none"> • Parapërgatitja pusit për uljen e kolonave të rrethimit • Kontrolli dhe sistemimi i kollonave në sheshin e pusit • Organizimi i ekipit (brigadës) dhe ulja e kollonave 	(8 orë) 2 2 4
Tema 11	Çimentot, suspensioni dhe guri i çimentos: <ul style="list-style-type: none"> • Çimento si lëndë lidhëse, karakteristikat e saj • Prodhimi i çimentos së tamponazhit • Karakteristikat e çimentos së tamponazhit • Tretësira e çimentos, karakteristikat e saj • Prodhimi i tretësirës së çimentos në kantier • Guri i çimentos dhe vetitë e tij 	(14 orë) 3 2 3 2 2 2
Tema 12	Çimentimi i një kollone rrethimi: <ul style="list-style-type: none"> • Përgatitja e pusit për çimentimin e kolonës së rrethimit • Organizimi i çimentimit në kantier • Çimentimi i një kollone me tretësirë cimentoje të rënduar 	(8 orë) 3 3 2

Tema 13	Ndërlikimet gjatë shpimit të pusit: <ul style="list-style-type: none"> • Shëmbjet e trungut të pusit • Bllokimet e kollonës së shpimit • Ardhjet e fluideve nga pusi • Avaritë gjatë procesit të shpimit 	(8 orë) 2 2 2 2
Tema 14	Përvetësimi i pusit: <ul style="list-style-type: none"> • Faktorët që ndikojnë në hapjen e shtresave prodhimore • Zgjedhja e tipit të lëngut larës dhe konstruksionit të pusit 	(6 orë) 3 3
Tema 15	Metodat primare të shfrytëzimit të vendburimeve të naftës: <ul style="list-style-type: none"> • Klasifikimi i metodave të shfrytëzimit. • Errupsioni natyror. • Errupsioni artificial. Kriteret e kalimit në këto metode. • Shfrytëzimi i pusit me pompa thellesie • Shfrytëzimi me metoda të rritjes së sasisë së fluidit të nxjerre 	(12 orë) 2 2 3 3 2
Tema 16	Vënia e pusit në shfrytëzim dhe kompletimi i tij: <ul style="list-style-type: none"> • Menyrat e uljes së depresionit në fund të pusit. Llogaritja e depresionit për fluide të ndryshme. • Pajisjet sipërfaqesore (të grykës së pusit) dhe nentokesore për shfrytëzimin me errupsion natyror. • Përgatitja e pusit për studim • Pajisjet sipërfaqesore dhe nentokesore për shfrytëzimin me errupsion artificial. Kompresoret. • Pajisjet sipërfaqesore dhe nentokesore për shfrytëzimin me pompe thellesie. 	(10 orë) 2 2 2 2 2
Tema 17	Shfrytëzimi i puseve me pompa thellesie: <ul style="list-style-type: none"> • Vënia e pusit në shfrytëzim me pompe thellesie. • Lëkundësi. Parimi i punës dhe pjesët kryesore. • Pompat e thellesisë, ndertimi dhe funksionimi. • Shfrytëzimi i pusit pa purteka. Pompat elektrocentrifugale zhytëse dhe me burme. 	(10 orë) 3 3 2 2
Tema 18	Grumbullimi dhe transporti i naftës: <ul style="list-style-type: none"> • Grupet, sektoret dhe rezervuarët e grumbullimit të naftës. • Trajtimi i fluideve të nxjerre nga pusi. Ndarja e naftës gazit dhe ujit. • Pompat e shtytjes së naftës për në stacionet e grumbullimit • Tubacionet, stacionet e grumbullimit të naftës dhe trajtimi i naftës. 	(8 orë) 2 2 2 2
Tema 19	Remonti nëntokësor: <ul style="list-style-type: none"> • Remonti nëntokësor i pusit. Qellimi dhe punimet. • Riparimi kapital i pusit. Shkaqet dhe llojet e punimeve që kryhen. • Pajisjet dhe agregatet. Kompletimi i puseve 	(10 orë) 3 3 4

IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale të detyruar

1. Moduli “Zbatimi praktik i regjimit te shpimit”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji

Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit

Niveli: II

Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	ZBATIMI PRAKTIK I REGJIMIT TE SHPIMIT	(M-35-1397-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të realizuar praktikisht regjimin e shpimit ne perputhje me projektin e pusit.	
Kohëzgjatja e modulit	102 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen veprime per dhënien e peshes mbi daltë. Përmbajtja: <ul style="list-style-type: none">– Analiza e projektit te shpimit te pusit.– Analiza e dokumentacionit teknik te pusit.– Analiza e ecurisë së vlerave të peshës mbi daltë në pusin ku kryhet praktika mesimore.– Procedura e bërjes gati për punë të drillometrit (treguesit të peshe mbi daltë).– Procedura e përcaktimit të vlerës së një linje të drillometrit.– Procedura e dhënies së peshës mbi dalte.– Procedura e ndryshimit të numrit të rrotullimeve të daltës.– Procedura e ndryshimit të debitit të pompës.– Marrja e informacionit për vlerën e një linje të drillometrit.– Kryerja e veprimeve praktike me leven e arganellos (bishtakun) për dhënien e peshës mbi daltë. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. Kriteret e vlerësimit: <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të analizojë projektin e shpimit të pusit në lidhje me peshën mbi daltë.– të analizojë dokumentacionit teknik të sondes.– të përgatitë materialet e nevojëshme për tarimin e drillometrit.	

- të tarojë drillometrin e sondës.
- të përcaktojë vlerën e një linje të drillometrit.
- të zbatojë procedurën e fillimit të dhënies së peshës mbi daltë.
- të zbatojë procedurën e shpimit mekanik të pusit duke dhënë peshën mbi daltë në vlerat e përcaktuara në projektin e shpimit.
- të zbatojë rregullat e teknikës së sigurimit dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë ngritjes dhe uljes së instrumentit të shpimit.

RM 2 Nxënësi kryen veprime për përcaktimin e treguesve të regjimit të shpimit

Përmbajtja:

- Ndjekja e avancimit të daltës nëpërmjet lëvizjes së tubit drejtues.
- Kronometri i kohës së shpimit mekanik dhe i kohës së shtesës së instrumentit.
- Llogaritja e shpejtësisë mekanike dhe e shpejtësisë së rejsit.
- Evidentimi i ndikimit të peshës mbi daltë në shpejtësinë mekanike të shpimit.
- Evidentimi i ndikimit të numurit të rrotullimeve në shpejtësinë mekanike të shpimit.
- Evidentimi i ndikimit të debitit të lëngut larës në shpejtësinë mekanike të shpimit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të kronometrojë kohën e shpimit mekanik
- të zbatojë procedurën e shtesës së instrumentit.
- të rifillojë shpimin mekanik pas shtesës së instrumentit.
- të kronometrojë kohën e kryerjes së procesit të shtesës së instrumentit.
- të kryejë llogaritje për përcaktimin e shpejtësisë mekanike dhe të shpejtësisë së rejsit.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në kantjer pranë një sonde shpimi që është në proces shpimi.
- Mësuesi i praktikës duhet të asistojë sa më shumë të jetë e mundur gjatë demonstrimeve konkrete të teknikave dhe procedurave të punimeve për realizimin e regjimit të shpimit nga çdo student.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e punimeve për realizimin e regjimit të shpimit dhe për llogaritjen e shpejtësisë mekanike dhe të shpejtësisë së rejsit, fillimisht në mënyrë të mbikëqyrtur dhe më pas në mënyrë të pavarur. Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me veprimtaritë praktike që kryejnë.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i

shkallës së arritjes së shprehive praktike për kryerjen e veprimeve për dhënien e peshës mbi daltë.

- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuara për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme që nxënësit të shkojnë në një sondë që është në proces shpimi në një vendburim naftë ose gazi ose në një zonë kërkimi për naftë dhe gaz.

Nxënësit duhet të lejohen nga drejtuesit e sondës së shpimit që të asistojnë në procesin e shpimit të pusit dhe të kryejnë vetë veprime praktike për realizimin e regjimit të shpimit

Nxënësit duhet të jenë të pajisur me fletore shënimesh si dhe me materiale të shkruara në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.

2. Moduli “Përgatitja dhe përpunimi kimik i lëngut larës”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji
Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit
Niveli: II
Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PËRGATITJA DHE PËRPUNIMI KIMIK I LËNGUT LARËS	(M-35-1398-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të përgatitur lëngun larës dhe përpunimin kimik të tij në përputhje me projektin teknik të shpimit të pusit.	
Kohëzgjatja e modulit	102 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen veprime praktike për përgatitjen e lëngut larës.</p> <p>Përmbajtja:</p> <ul style="list-style-type: none">– Evidentimi i reagenteve ne pershtatje me llojin e përpunimit kimik.– Përgatitja e paisjeve per perpunimin kimik.(perzieresit, sitat, hinkat etj.– Percaktimi i procedurave dhe i rradhes se punes per perpunimin kimik.– Llogaritja sasise se cdo reagenti per perpunim kimik ne pershtatje me recepturat e perpunimit kimik.– Matja e sasisë së çdo reagenti per perpunim kimik dhe pergatitja konkrete e sasive perkatese– Rregullat e sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit <p>Instrumentet e vlerësimit</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli <p>Kriteret e realizimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë :</p> <ul style="list-style-type: none">– të evidentojë reagentet ne pershtatje me llojin e perpunimit kimik.– të pergatise pajisjet per perpunimin kimik (perzieresit, sitat, hinkat etj.)– të percaktoje procedurat dhe rradhën e punes per perpunimin kimik.– të llogarise sasine e çdo reagenti per perpunim kimik ne pershtatje me recepturat e perpunimit kimik.– te realizoje matjen e sasisë se çdo reagenti per perpunim	

-
- kimik dhe te pergatise sasine perkatese te reagentit
 - te percaktoje shpejtesine e hedhjes se çdo reagenti.
 - të zbatojë rregullat e sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit

RM 2 Nxënësi kryen përpunimin kimik të lëngut larës në një vaskë të posaçme.

Përmbajtja:

- Pergatitja e lëngut lares me densitet te caktuar.
- Kalimi i rrymes se lëngut lares ne impjantet e përpunimit kimik.
- Hedhja e reagentit kimik ules viskoziteti me shpejtesine e llogaritur.
- Verifikimi nese shpejtesia e hedhjes se reagentit eshte e duhura dhe korigjimi i kesaj shpejtesije.
- Depozitimi i lëngut lares te përpunuar ne vasken perkatese.
- Kontrolli i parametrave te realizuar nepermjet përpunimit kimik.
- Rregullat e teknikës së sigurimit dhe të ruajtjes së mjedisit

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë linjën e përpunimit kimik të lëngut larës duke manovruar me saraqineskat e linjës.
- te devijojë rrjedhjen e ujit ne linjen e përpunimit kimik
- te pergatise lengun lares me densitet te dhene
- te hedhe reagentin kimik me shpejtesine e llogaritur.
- te verifikoje nese shpejtesia e hedhjes se reagentit eshte e duhura dhe te korigjojë kete shpejtesi.
- te depozitoje lengun lares te përpunuar ne vasken perkatese.
- te kontrolloje parametrat e realizuar nepermjet përpunimit kimik.
- te hedhe reagentin kimik me shpejtesine e llogaritur.
- te verifikoje nese shpejtesia e hedhjes se reagentit eshte e duhura dhe korigjimi i kesaj shpejtesije.
- te depozitojei lengun lares te përpunuar ne vasken perkatese.
- te kontrolloje parametrat e realizuar nepermjet përpunimit kimik.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik e ruajtjes së mjedisit.

RM 3 Nxënësi kryen përpunimin kimik gjatë qarkullimit të lëngut larës në pus

Përmbajtja:

- Devijimi i rrjedhjes se lëngut lares ne linjen e përpunimit kimik dhe pastaj ne vasken e thithjes se pompes.
- Hedhja e reagentit kimik me shpejtesine e llogaritur.
- Verifikimi nese shpejtesia e hedhjes se reagentit eshte e

- duhura dhe korigjimi i kesaj shpejtesije.
- Llogaritja e kohes se nje cikli qarkullimi ne pus.
- Vazhdimi i perpunimit kimik gjate gjithë ciklit te qarkullimit
- Kontrolli i parametrave te realizuar nepermjet perpunimit kimik.
- Rregullat e teknikës së sigurimit dhe të ruajtjes së mjedisit

Instrumentet e vlerësimit

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- te devijojë rrjedhjen e lengut lares ne linjen e perpunimit kimik dhe pastaj ne vasken e thithjes se pompes.
- te hedhe reagentin kimik me shpejtesine e llogaritur.
- te verifikoje nese shpejtesia e hedhjes se reagentit eshte e duhura dhe te korigjojë kete shpejtesi.
- te llogarise kohen e nje cikli qarkullimi ne pus.
- të mbikqyrë vazhdimin e perpunimit kimik gjate gjithë ciklit te qarkullimit
- të bëjë kontrollin e parametrave te realizuar nepermjet perpunimit kimik.
- të zbatojë rregullat e teknikës së sigurimit dhe të ruajtjes së mjedisit

Udhëzime për zbatimin e modulit

Ky modul duhet te realizohet ne nje sonde shpimi në procesin e rregullt të shpimit të pusit të çfarëdo thellësie të jetë.

- Mësuesi duhet tju tregojë nxenesve ne sonde kanalet e qarkullimit si dhe pajisjet e pastrimit të lëngut larës që vendosen në to.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxenesve ku dhe si nderhyhet në kanalet e qarkullimit për të bërë devijimin e rrymës së lëngut larës për të kryer përpunimin kimik të tij.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete për parapërgatitjen dhe përpunimin kimik të lëngut larës.
- Ata duhet të diskutojnë në lidhje me proceset që kryhen.
- Nxënësit duhet të udhëzohen si t'i mbajnë shënimet në fletoren apo në bllokun e shënimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te aftësitë vëzhguese, interpretuese dhe vepruese të tyre.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Per realizimin si duhet të modulit është e nevojshme te shkohet ne nje sonde shpimi (kantier).

Neqoftese gjate kohes se praktikës nuk gjëndet ndonjë sondë shpimi në proces të rregullt (shpim) atehere mesuesi i praktikës mund te realizojë programin e këtij moduli në një kohë të përshtatshme për shkollën dhe ndermarjen /kompaninë e shpimit.

Në ato raste kur është e pamundur të vëzhgohen disa procese pune, të përdoren pankarta me ilustrime të këtyre proceseve.

Mësuesit duhet të përgatisë materiale të shkruara me udhëzime në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.

3. Moduli “Tubimi dhe çimentimi i pusit”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji
Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit.
Niveli: II
Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	TUBIMI DHE ÇIMENTIMI I PUSIT	(M-35-1399-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer proceset e tubimit dhe çimentimit të puseve të naftës dhe gazit.	
Kohëzgjatja e modulit	102 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen punime përgatitore për tubimin e puseve të naftës dhe gazit Përmbajtja: <ul style="list-style-type: none">– Analiza e projektit të pusit– Analiza e dokumentacionit teknik të sondës për situatat e punimeve të kryera dhe për gjendjen aktuale.– Analiza e gjendjes së sforcimeve që do të veprojnë në kollonen e rrethimit.– Analizë e programit të tubingut të pusit.– Renditja e tubave të rrethimit në urën e sondës sipas rradhës së uljes së tyre në pus.– Përzgjedhja dhe përgatitja e veglave, pajisjeve, instrumenteve dhe materialeve për uljen e tubave në pus. (përgatitja e bashmakut, unazave të stopit, valvolave të moskthimit, tapave të çimentimit, shabllonit, centratorëve, kyceve të mbërthim-zbërthimit, kunjave të fiksimit të tubave në rrotor, lubrifikantëve të filetave, litarëve të mbërthimit etj.)– Përgatitja e bazës së sondës për fillimin e procesit të tubimit.– Përgatitja e trungut të pusit për tubim nëpërmjet ratifikimit dhe e cikleve të qarkullimit.– Rregullimi i parametrave të lëngut larës në përputhje me projektin e shpimit të pusit.– Përgatitja e lëngut larës për mbushjen e tubingut.– Përgatitja e kokës së çimentimit.– Rregullat e sigurimit teknik gjatë punimeve përgatitore për uljen e kollonës së tubave të rrethimit.	

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të analizojë e projektin e pusit për tubimin e pusit.
- të analizojë dokumentacionin teknik të sondës për situatat e punimeve të kryera dhe për gjendjen aktuale.
- të analizojë programin e tubimit të pusit.
- të analizojë e gjendjen e sforcimeve që do të veprojnë në kollonen e rrethimit.
- të analizojë programin e uljes së kollonës së rrethimit.
- të rendisë tubat e rrethimit në urën e sondës sipas rradhës së uljes së tyre në pus.
- të përzgjedhë dhe të përgatisë veglat, pajisjet, instrumentet dhe materialet për uljen e tubave në pus.
- të përgatisë bazën e sondës për fillimin e procesit të tubimit.
- të përgatisë trugun e pusit për tubim nëpërmjet ratifikimit dhe cikleve të qarkullimit.
- të rregullojë nëpërmjet përpunimit kimik parametrat e lëngut larës në përputhje me projektin e shpimit për pjesën e tubimit të pusit
- të përgatisë lëngun larës për mbushjen e tubingut.
- të përgatisë kokën e çimentimit
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik gjatë punimeve përgatitore për uljen e kollonës së tubave të rrethimit.

RM 2 Nxënësi kryen uljen e tubave të rrethimit në pus

Përmbajtja:

- Fillimi i procesit të tubimit të pusit.
- Shabllonimi i tubit të parë të rrethimit.
- Montimi i bashmakut dhe i paisjeve të tjera të fundit të kollonës së rrethimit në tubin e parë të rrethimit.
- Ulja e tubit të parë të rrethimit në pus.
- Mbështetja e tubit të rrethimit me ndihmën e kunjave ne bazën e rrotorit.
- Lubrifikimi i filetave të sipërme të tubit të rrethimit.
- Shabllonimi i tubave të rrethimit në momentin e marrjes së tyre nga ura e sondës.
- Montimi i tubit të dytë, filetimi dhe saldimi i tij me tubin e parë.
- Procedura e uljes së tubave njëri pas tjetrit deri në fund të procesit të tubimit të pusit.
- Procedura e montimit të centratorëve në thellësinë koresponduese me thellësinë e llogaritur për vendosjen e tyre.
- Procedura e vendosjes së tubit të fundit në grykën e pusit
- Mbushja e tubingut me lëng larës në mënyrë periodike

sipas përcaktimeve në programin e uljes së kollonës së rrethimit.

- Rregullat e sigurimit teknik gjatë procesit të uljes së tubave të rrethimit në pus.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të fillojë procesin e tubimit të pusit.
- të kryejë procesin e shabllonimi i tubave të rrethimit.
- të montojë bashmakun dhe i paisjet e tjera të fundit të kollonës së rrethimit në tubin e parë të rrethimit.
- të ulë tubin e parë të rrethimit në pus.
- të mbështesë tubin e rrethimit me ndihmën e kunjave ne bazën e rrotorit.
- të lubrifikojë filetat e sipërme të tubit të rrethimit.
- të montojë tubat e rrethimit njëri pas tjetrit.
- të montojë centratorët në thellësinë koresponduese me thellësinë e llogaritur për vendosjen e tyre.
- të mbushë tubingun me lëng larës në mënyrë periodike sipas përcaktimeve në programin e uljes së kollonës së rrethimit.
- procedura e vendosjes së tubit të fundit në grykën e pusit
- procedura e vendosjes së kokës së çimentimit.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik gjatë procesit të uljes së tubave të rrethimit në pus.

RM 3 Nxënësi kryen punime përgatitore dhe realizon procesin e çimentimit të kollonës së rrethimit

Përmbajtja:

- Analiza e programit të çimentimit të pusit.
- Përgatitja e veglave, instrumenteve dhe pajisjeve për të bërë çimentimin e kollonës së rrethimit.
- Përgatitja e tapave të çimentimit.
- Procedura e përgatitjes së solucionit të çimentos për çimentimin e kollonës së rrethimit.
- Procedura e hedhjes së shtesave të përcaktuara në solucionin e çimentos sipas programit të çimentimit.
- Procedura e përgatitjes, montimit dhe lidhjes së linjave me linjat e agregatëve të çimentimit të pusit.për kryerjen e procesit të çimentimit të pusit.
- Hedhja e tapës së parë me membrane.
- Procedura e fillimit të procesit të çimentimit të kollonës së rrethimit.
- Procedura e kontrollit të parametrave të solucionit të çimentos në vaskën e thithjes së agregatit të çimentimit.
- Procedura e ndjekjes së procesit të çimentimit duke vëzhguar presionet e linjave të shtytjes.
- Përfundimi i procesit të pompimit të solucionit të çimentos.

- Hedhja e tapës së dytë dhe fillimi i shtytjes së solucionit të çimentos me lëng larës.
- Vëzhgimi i presionit të stopit dhe përfundimi i procesit të çimentimit.
- Procedura e kontrollit të sarqineskave të kokës së çimentimit.
- Lënia e pusit nën vëzhgim për procesin e tharjes.
- Kujdesi për vendin dhe mjetet e punës.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë procesit të çimentimit të pusit

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të analizojë programin e çimentimit të pusit.
- të përgatitë veglat, instrumentet dhe pajisjet për të bërë çimentimin e kollonës së rrethimit.
- të përgatisë tapat e çimentimit.
- të zbatojë procedurën e përgatitjes së solucionit të çimentos për çimentimin e kollonës së rrethimit.
- të zbatojë procedurën e hedhjes së shtesave të përcaktuara në solucionin e çimentos sipas programit të çimentimit.
- të zbatojë procedurën e përgatitjes, montimit dhe lidhjes së linjave me linjat e agregatëve të çimentimit të pusit për kryerjen e procesit të çimentimit të pusit.
- të zbatojë procedurën e fillimit të procesit të çimentimit të kollonës së rrethimit.
- të kontrollojë parametrat e solucionit të çimentos në vaskën e thithjes së agregatit të çimentimit.
- të zbatojë procedurën e ndjekjes së procesit të çimentimit duke vëzhguar presionet e linjave të shtytjes.
- të përcaktojë përfundimin e procesit të pompimit të solucionit të çimentos.
- të realizojë hedhjen e tapës së dytë dhe fillimi i shtytjes së solucionit të çimentos me lëng larës.
të vëzhgojë dhe të përcaktojë presionin e stopit dhe përfundimin e procesit të çimentimit.
- të kontrollojë sarqineskat e kokës së çimentimit.
- të kujdeset për vendin dhe mjetet e punës.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë procesit të çimentimit të pusit
- të kujdeset për vendin dhe mjetet e punës.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë procesit të çimentimit të pusit.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në një sondë shpimi që është në procesin e uljes së kollonave të rrethimit dhe çimentimit të tyre. Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të proceseve teknologjike për uljen e

kollonave dhe çimentimit të tyre.

- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e punimeve të uljes së kollonave dhe të çimentimit të tyre pranë specialistëve të brigadave përkatëse që kryejnë procesin e tubimit dhe çimentimit të kollonave të rrethimit. Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me veprimtaritë praktike që kryejnë.
- Instruktori duhet të përdorë metodën e simulimit të proceseve nëqoftëse gjatë kohës së praktikës sonda nuk ka procese të tilla.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për kryerjen e shërbimeve në tubim dhe në çimentimin e tubave të rrethimit
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuara për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen vajtja nxënësve në një sonde shpimi në kohën kur pusi kryen këto procese teknologjike që parashikon ky modul
Në ato raste kur është e pamundur të vëzhgohen disa procese pune, të përdoren pankarta me ilustrime të këtyre proceseve.
Mësuesit duhet të përgatisë materiale të shkruara me udhëzime në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.

4. Moduli “Vënia në shfrytëzim dhe kompletimi i pusit”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji
Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit
Niveli: II
Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	VENIA NE SHFRYTEZIM DHE KOMPLETIMI I PUSIT	(M-35-1400-18)
Qëllimi i modulit	Ky modul aftëson nxënësit për të bërë të mundur bashkëveprimin me grupin e montimit dhe të pajimit, për venien në punë të pusit të shfrytëzimit për nafte, gaz apo uje.	
Kohëzgjatja e modulit	102 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen veprime praktike për grumbullimin e pajisjeve të grykës së pusit. Përmbajtja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Procedura e uljes së depresionit në fund të pusit- Procedura e llogaritjeve të depresionit në fund të pusit për fluide të ndryshme.- Pajisjet sipërfaqësore (grykes pusit) dhe nentokesore për shfrytëzimin me errupsion natyror.- Procedura e përgatitjes së pusit për studim <p>Instrumentet e vlerësimit</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli <p>Kriteret e realizimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të mbikqyrë mënyrat e uljes së depresionit në fund të pusit- të kryejë llogaritjet e depresionit për fluide të ndryshme.- të mbikqyrë procedurën e lidhjes së skemës së pajisjeve sipërfaqësore (grykes pusit) dhe nentokesore për shfrytëzimin me errupsion natyror.- të përgatise pusin për studim.- të zbatojë rregullat e sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit <p>RM 2 Nxënësi kryen veprime praktike për përgatitjen e montimit të pajisjeve të grykës së pusit. Përmbajtja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Procedura e montimit të pajisjeve sipërfaqësore dhe nentokesore për shfrytëzimin me errupsion artificial.- Funksionimi i kompresoreve dhe skemës së lidhjes.- Procedura për lidhjen e pajisjeve sipërfaqësore dhe	

nëntokesore për shfytezimin me pompe thellesie.

Instrumentet e vlerësimit:

– Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të zbatoje procedurën e lidhjes së skemës së pajisjeve sipërfaqësore (grykes pusit) dhe nëntokesore për shfytezimin me errupsion artificial
- të përgatise pusin për studim.
- të realizojë skemën e lidhjes së pajisjeve sipërfaqësore dhe nëntokesore për shfytezimin me pompe thellesie.
- të vëzhgojë operacionet e riparimit të pompës së thellesisë dhe menyrën e funksionimit.
- të përgatise pusin për uljen e pompës së thellesisë.
- të zbatoje procedurën për lidhjen sipas skemës të pajisjeve sipërfaqësore dhe nëntokesore për shfytezimin me pompe thellesie.
- të zbatoje rregullat e teknikës së sigurimit, të mbrojtjes së shëndetit të personelit dhe të ruajtjes së mjedisit

RM 3 Nxënësi kryen veprime praktike për monitorimin e nxjerrjes së fluideve.

Përmbajtja:

- Përgatitja e aparateve matëse për matjen e debitit të fluideve në pus ose në deponë e grumbullimit
- Procedura për matjet e presioneve në grykë të pusit.
- Procedura për matjen e nivelit në pus.
- Procedura për kontrollin e punës së pompës së thellesisë.
- Vënia e pusit në shfrytëzim me pompe thellesie.

Instrumentet e vlerësimit

– Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatise aparatet matës për matjen e debitit të fluideve në pus ose në deponë e grumbullimit (manometrat dhe nivelmatësit sipërfaqësore).
- të zbatoje procedurën për matjet e presioneve në grykë të pusit.
- të zbatoje procedurën për matjen e nivelit në pus.
- të zbatojë procedurën për kontrollin e punës së pompës së thellesisë.
- të përgatise dhe të vejë në punë lekundesin për nxjerrjen e naftës me pompe thellesie.
- të zbatoje rregullat e sigurimit teknik, të mbrojtjes së shëndetit dhe të ruajtjes së mjedisit

Udhëzime për zbatimin e modulit

Ky modul duhet të realizohet në një pus prodhimi në procesin e venies së tij në punë pas shpimit të pusit.

Moduli praktikisht mund të mos realizohet për të gjitha metodat e shfrytëzimit, por është i detyrueshëm në një prej tyre.

- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve në pus mbi skemën e lidhjeve për kryerjen e procesit të uljes së depresionit në fund të pusit.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve në pus mbi lidhjet teknologjike bazuar në skemën e lidhjeve të pajisjeve ku nxënësit duhet të bëjnë saktësimet përkatëse në skemën parimore të procesit.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve kur dhe si realizohet pajimi i grykes së pusit për shfrytëzimin me errupsion artificial apo me errupsion natyror apo me pompe thellesie.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve mbi rezultatet dhe saktësinë e kryerjes së kompletimit të pusit për një osë disa nga metodat e shfrytëzimit.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete për përgatitjen e vendit të punës për montimin dhe kompletimin e grykes së pusit dhe lidhjeve të tjera me grupin e grumbullimit sipas skemës.
- Nxënësit duhet të kryejë veprimtari konkrete për përgatitjen e vendit të punës për kompletimin e nentokesor të pusit.
- Ata duhet të diskutojnë në lidhje me çdo operacion që kryhet, hap pas hapi deri në përfundim të procesit të venies në punë të pusit me një metodë shfrytëzimi dhe eventualisht edhe me metodat e tjera.
- Nxënësit duhet të diskutojnë dhe të udhëzohen edhe si të mbajnë shënime, skicat apo të dhëna të tjera në bllokun e shënimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te aftësitë vëzhguese, mbikqyrëse dhe interpretuese të tyre.
- Gjatë vlerësimit nxënësi duhet të terhiqet vëmendja për rregullat e sigurimit teknik, të kujdesit shëndetësor dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Realizimi i këtij moduli kërkon domosdoshmerisht vajtjen në kantieret e naftës dhe konkretisht në pus.

Zakonisht menyrat e shfrytëzimit të vendburimeve janë suksesive d.m.th – errupsion natyror - errupsion artificial – pompa thellesie.

Gjatë kohës së praktikës nxënësi do të njihet të paktën me njërin prej këtyre metodave, dhe në këtë rast moduli quhet praktikisht i realizuar. Për metodat e tjera, që është e pamundur të vëzhgohen, të përdoren pankarta me ilustrime të këtyre proceseve dhe video të marra në internet.

Mësuesit duhet të përgatisë materiale të shkruara me udhëzime në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.

X. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar

1. Moduli “Shërbimi i pompave të shpimit”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji
Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit.
Niveli: II
Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	SHERBIMI I POMPAVE TË SHPIMIT	(M-35-1401-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer punime të mirëmbajtjes dhe të riparimit të pompave të shpimit.	
Kohëzgjatja e modulit	51 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen punime përgatitore për shërbimin e pompave të shpimit. Përmbajtja:</p> <ul style="list-style-type: none">– Analiza e dokumentacionit teknik të pompave të shpimit.– Përgatitja e vendit të punës për punime në pompat e shpimit.– Përzgjedhja e veglave, pajisjeve, instrumenteve dhe materialeve për punime në pompën e shpimit.– Marrja e informacionit paraprak për parregullsitë në pompën e shpimit.– Kontrolli pamor për parregullsi në pompën e shpimit dhe në pajisjet e transmetimit të fuqisë.– Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë parapërgatitjes për shërbimin në pompat e shpimit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli. <p>Kriteret e realizimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të analizojë dokumentacionin teknik të pompave të shpimit.– të përgatitë vendin e punës për punime në pompën e shpimit.– të përzgjedhë veglat, pajisjet, instrumentet dhe materialet për punime në pompat e shpimit.– të marrë informacionin paraprak për parregullsitë në	

pompën e shpimit..

- të kryejë kontrollin pamor të pompës së shpimit.
- të përzgjedhë veglat, instrumentet dhe pajisjet matëse dhe kontrolluese.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë parapërgatitjes për shërbimin në pompat e shpimit.

RM 2 Nxënësi kryen punime të mirëmbajtjes së pompës së shpimit.

Përmbajtja:

- Zbërthimi i kapakëve të pistonëve dhe këmishave.
- Evidentimi i pjesëve të dëmtuara.
- Heqja e pjesëve të dëmtuara apo e pjesëve që do të ndërrohen në rastin e ndryshimit të diametrit të tyre.
- Verifikimi i dëmtimeve dhe përcaktimi i shkaqeve të dëmtimeve.
- Montimi i pjesëve të reja.
- Montimi i kapakëve të pistonave.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë shërbimit të mirëmbajtjes së pompës së shpimit

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të përzgjedhë veglat, instrumentet dhe pajisjet për të bërë mirëmbajtjen dhe shërbimet në pompat e shpimit.
- të përzgjedhë materialet dhe pjesët e këmbimit për mirëmbajtjen dhe shërbimet në pompave të shpimit.
- të pastrojë pompën eshpimit nga jashtë
- të zbërthejë kapakët e pompës së shpimit.
- të heqë pjesët e dëmtuara të pompës së shpimit .
- të kryejë procedurat e zëvendësimit të këmishave dhe pistonëve të pompës.
- të montojë kapakët e pistonave të pompës së shpimit.
- të vendosë pompën në punë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë shërbimit të mirëmbajtjes së motorit rotativ

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në një sondë shpimi në kohën kur pompa e shpimit ka nevojë për këto shërbime.
- Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të teknikave dhe procedurave të punimeve të mirëmbajtjes dhe riparimit të pompave të shpimit.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e punimeve kontrollit, mirëmbajtjes, riparimit, zëvendësimit dhe provës së funksionimit të pompave të shpimit, fillimisht në mënyrë të mbikëqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur. Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me veprimtaritë

praktike që kryejnë.

- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për kryerjen e shërbimeve të mirëmbajtjes dhe riparimit të pompave të shpimit.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të shkohet në një sondë shpimi dhe të sigurohen veglat, instrumentet dhe pajisjet për të bërë mirëmbajtjen dhe shërbimet në pompat e shpimit. Në rast se është e pamundur të vëzhgohen proceset e riparimit të pompës së shpimit, të përdoren pankarta me ilustrime të këtyre proceseve dhe video te marra ne internet. Mësuesit duhet të përgatisë materiale të shkruara me udhëzime në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.

2. Moduli “Punime nëntokësore të remontit në puse”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji
Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit
Niveli: II
Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PUNIME NËNTOKËSORE TË REMONTIT NË PUSE	(M-35-1402-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për përgatitjen e pusit dhe vezhgime mbi punimet e remontit të zakonshem dhe të remontit kapital të pusit.	
Kohëzgjatja e modulit	51 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi bën mbikqyrjen, përgatitjen e pajisjeve dhe të pusit për kryerjen e remonteve të zakonshme. Përmbajtja: <ul style="list-style-type: none">- Shkaqet e kryerjes se remonteve te zakonshme ne puset e prodhimit te naftes.- Përgatitja e pusit per remont te zakonshem.- Zgjedhja dhe testimi i tubove dhe i pompes se thellesise.- Zgjedhja dhe kembimi i tubove.- Ndërrimi i pompes se thellesise.- Punime per menjanimin e difekteve ne tuba, pompe dhe purteka.- Rregullat e sigurisë në punë dhe të mbrojtjes së mjedisit Instrumentet e vlerësimit <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli Kriteret e realizimit: <p>Nxënësi duhet të jete i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të pershkruaje gjendjen e pusit dhe të konstruksionit te pusit, difektet dhe avarite gjate shfrytezimit te tij.- të percaktoje aresyet e kryerjes se remonteve te zakonshme ne puset e prodhimit te naftes.- të seleksionoj tubot e prodhimit ne sipërfaqe te pusit.- të kontrolloje purtekat dhe cilesine e tyre.- të pregatise pusin per remont te zakonshem.- të kryeje nxjerrjen e purtekave dhe pompes nga pusi.- të kryeje uljen e purtekave dhe pompes ne pus.- të zgjedhe dhe te kembeje tubot ne pus.- të kryeje punime per menjanimin e difekteve ne tuba, pompe dhe purteka.- të zbatojë rregullat e sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit.	

RM 2 Nxënësi bën përgatitjen dhe vëzhgimin e punimeve nëntokësore për remontin kapital të pusit të shfrytëzimit.

Përmbajtja:

- Shkaqet e kryerjes së remontit kapital të pusit të prodhimit të naftës
- Përcaktimi i intervalit të difekteve në kolonën e rrethimit.
- Vlerësimi i intervalit të shkatërrimit të unazës së çimentos.
- Përgatitja e pusit për remont kapital.
- Zgjedhja e pajisjeve dhe instrumentave për remontin nëntokësor.
- Kryerja e punimeve të remontit nëntokësor
- Përdorimi i pajisjeve, agregatet dhe kompletimi i puseve
- Rregullat e teknikës së sigurimit dhe të ruajtjes së mjedisit

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të vlerësojë arsytet e kryerjes së remontit kapital të pusit të prodhimit të naftës
- të përcaktojë intervalet e difekteve në kolonën e rrethimit.
- të vlerësojë intervalin e shkatërrimit të unazës së çimentos apo të rrjedhjes së fluidit jashtë kolonës së rrethimit.
- të përgatitë pusin për remont kapital.
- të për zgjedhë pajisjet dhe instrumentat për remontin nëntokësor.
- të për zgjedhë pajisjet dhe agregatet dhe të komplettojë pusin.
- të mbikqyrë punimet dhe të bashkërendojë operacionet me operatorët e kryerjes së remontit nëntokësor.
- të montojë grykën e pusit me mbarimin e proceseve.
- të bëjë venien e pusit në punë
- të zbatojë rregullat e teknikës së sigurimit, të mbrojtjes së shëndetit të personelit dhe të ruajtjes së mjedisit

Udhëzime për zbatimin e modulit

Ky modul duhet të realizohet në një pus që i nënshtrohet një punimi remonti të zakonshëm apo remonti kapital.

- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve në pus mbi arsytet e kryerjes së punimeve të remontit të zakonshëm në puse.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve në pus mbi tubot, llojin e tyre dhe purtekat që do të ulen në pus.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve kur dhe si për zgjidhen tubot pasi kontrollohen për difekte në sipërfaqe dhe me tej uljen në pus.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve sistemin e kunjësjes së pompës, menyren e vendosjes dhe të uljes në pus.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve pompën e thellesisë, testimin e saj në sipërfaqe dhe ecurinë e kryerjes së uljes së pompës me purtekat në pus dhe kunjësjen e saj.
- Mësuesi duhet tju tregojë nxënësve mbi njohjen e llojeve të

tubove, te pompave te thellesise dhe pjeset qe nderrohen duke i shoqeruar ata ne qendren e riparimit te pompave te thellesise.

- Ata duhet të diskutojnë në lidhje me cdo operacion qe kryhet, hap pas hapi.
- Nxënësit duhet të udhëzohen si te mbajnë shënimet, skicat apo te dhenat në bllokun e shënimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te aftësitë vëzhguese, mbikqyrëse dhe interpretuese si dhe reagimeve te tyre.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Realizimi i këtij moduli kerkon domosdoshmerisht vajtjen ne pus ku kryhet nje proces remonti nentokesor i zakonshem apo remont kapital. Koha e kryerjes se remontit te zakonshem nentokesor duhet te kombinohet me operatoret e sektoreve te prodhimit te naftes qe nxenesi te ndjeke dhe te vezhgoje ne te gjithë ecurine qe nga kembimi i tubave, nderrimi i sistemit te kunjosjes, nderrimi i pompes dhe ulja e saj deri tek ulja e purtekave dhe venia e pusit ne pune.

Neqoftese gjate kohes se praktikes nuk ka ndonjë proces remont kapital atehere mesuesi i praktikes mund te realizoje programin e këtij moduli në një kohë të përshtatshme për shkollën dhe ndermarjen /kompaninë/shoqërinë e nxjerrjes se naftes nese do te kete nje proces te tille.

Në ato raste kur është e pamundur të vëzhgohen punime te remontit kapital, të përdoren pankarta me ilustrime të këtyre proceseve dhe video te marra ne internet.

Mësuesit duhet të përgatisë materiale të shkruara me udhëzime në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.

3. Moduli “Zgjedhja dhe evidentimi i punës së daltës”

Drejtimi: Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji
Profili: Shpimi i puseve të naftës, gazit dhe ujit
Niveli: II
Klasa: 12

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	ZGJEDHJA DHE EVIDENTIMI I PUNËS SË DALTËS	(M-35-1403-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi praktike për zgjedhjen e tipit të daltës dhe vlerësimin e treguesve të punës së saj.	
Kohëzgjatja e modulit	51 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar nivelin I të kualifikimit në drejtimin mësimor “Kërkim, shpim dhe shfrytëzim nafte, gazi dhe uji”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit – të kolonës së shpimit në sheshin e sondës.	RM 1 Nxënësi identifikon dhe përcakton tipin e daltës për prerjen gjeologjike të pusit Përmbajtja: – Identifikimi i prerjes gjeologjike që do të kalojë pusi – Veçimi i shtresave më të spikatura nga ana litologjike – Përcaktimi i karakteristikave mekanike të shtresave – Njohja me konstruksionin e pusit – Përcaktimi i diametrit të daltave që do të zgjidhen – Përcaktimi i tipit të daltës së përshtatshme – Përcaktimi i rradhës së punës gjatë mbërthimit dhe zbërthimit të daltës në kollonën e shpimit Instrumentet e vlerësimit: – Vëzhgim me listë kontrolli Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: – te identifikojë veçoritë e konstrukionit të pusit – të vlerësojë shtresat më të veçanta nga ana litologjike – te vlerësojë nga këndvështrimi i shpushmërisë shtresat e prerjes gjeologjike të pusit – të përcaktojë diametrat e daltave për shpimin e pusit në intervale të ndryshem – te zgjedhë tipin e daltës së shpimit nga ana ndërtimore – të përcaktojë saktë rradhën e punës gjatë mbërthimit dhe zbërthimit të daltës në kollonën e shpimit	

RM 2 Nxënësi identifikon treguesit e dëmtimit dhe vlerëson konsumimin e daltës pas nxjerrjes nga pusi

Përmbajtja:

- Ndjekja e ecurisë së shpimit të daltës
- Përcaktimi i rradhës së zbërthimit dhe vlerësimit të konsumimit të daltës mbas nxjerrjes nga pusi
- Kontrolli i konsumimit të daltës mbas nxjerrjes nga pusi
- Evidentimi sasior i konsumimit të daltës në elementët përbërës të saj
- Nxjerrja e treguesve të punës së daltës
- Llogaritja e treguesve të punës së daltës
- Plotësimi i dokumentacionit për pasqyrimin e punës së daltës
- Rregullat e sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të ndjekë ecurinë e punës së daltës në ballë të pusit gjatë punës
- të ndjekë rradhën e punës për zbërthimin e daltës dhe vendosjen e saj në vëndin e vëzhgimit
- të identifikojë konsumimin e daltës mbas daljes nga pusi
- të dokumentojë elementët e konsumimit
- të nxjerrë të dhënat për përcaktimin e treguesve të punës së daltës
- të llogarisë treguesit e punës së daltës
- të plotësojë dokumentacionin përkatës (evidencat) për pasqyrimin e punës së daltës
- të zbatojë rregullat e sigurisë dhe të mbrojtjes së mjedisit

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të realizohet në mjedise pune ku bëhet shpimi i puseve.
- Mësuesi duhet të tregojë nxënësve në sonde konstrukcionin e pusit dhe prerjen gjeologjike të tij
- Mësuesi duhet të tregojë llojet apo tipet e daltave që ndodhen në sheshin e pusit
- Nxënësit duhet të angazhohen aktivisht në vëzhgimin dhe fiksimin e tipeve të daltave
- Mësuesit duhet të angazhojnë nxënësit në pyetjen e tyre në drejtim të të kuptuarit e tipeve të daltave
- Nxënësit duhet të nxiten të diskutojnë me njëri-tjetrin për tipet e daltave të vëzhguara
- Nxënësit duhet të udhëzohen si t'i mbajnë shënimet në fletoren apo në bllokun e shënimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te aftësia vëzhguese dhe interpretuese e tyre.

**Kushtet e
e domosdoshme
për realizimin e
modulit**

Per realizimin si duhet të modulit është e nevojeshme te shkohet ne nje sonde shpimi në që ndodhet në procesin e shpimit apo procese të tjerë përfshirë edhe gjendjet e pritjes së saj.

Në ato raste kur është e pamundur të vëzhgohen disa procese pune, të përdoren pankarta me ilustrime të këtyre proceseve.

Mësuesit duhet të përgatisë materiale të shkruara me udhëzime në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.
